สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
OFFICE OF THE PERMANENT SECRETARY FOR DEFENCE

กรอบความเห็นร่วม
ปฏิรูปประเทศไทย
ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

คำนำ

คณะทำงานเตรียมการปฏิรูปเพื่อคืนความสุขให้คนในชาติดำเนินการจัดทำข้อมูล **“การปฏิรูป : ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม”** มีความประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหาและกรอบความคิดเห็นร่วมของประชาชน นำเสนอเป็นทางเลือกให้สภาปฏิรูปแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาและเสนอแนะ เพื่อให้เกิดการวางแผนการปฏิรูปด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบัน และอนาคต

การดำเนินงานประกอบด้วยการทบทวนข้อมูลจากหนังสือ รายงานการวิจัย เอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งรวบรวมข้อมูลจากประชาชน ทั้งโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมกลุ่มย่อย และรับข้อมูลเสนอผ่านทางโทรศัพท์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ จดหมาย ไปรณียบัตร และข้อคิดเห็นจากองค์กร หรือหน่วยงานที่สนใจการปฏิรูปด้านสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาสังเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อสรุป

สาระสำคัญของเอกสารฉบับนี้ประกอบด้วย บทนำ และเนื้อหาหลักครอบคลุมใน 3 ประเด็น ของการปฏิรูปด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ในแต่ละประเด็นกล่าวถึงสภาพปัญหาและกรอบความเห็นร่วมของประชาชนซึ่งเป็นทางเลือกสำหรับการปฏิรูปด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมต่อไป

คณะทำงานเตรียมการปฏิรูปเพื่อคืนความสุขให้คนในชาติ

2557

สารบัญ

หน้า

คำนำ ก

สารบัญ ข

❑ **บทนำ** 1

❑ **ระบบสาธารณสุข** 7

- ❖ สภาพปัญหา 7
- ❖ กรอบความเห็นร่วม 7
  - ➢ ปรับปรุงนโยบายด้านสาธารณสุข 8
  - ➢ พัฒนากฎหมาย สร้างระบบธรรมาภิบาล และกลไกการเฝ้าระวังตรวจสอบถ่วงดุล 11
  - ➢ ปรับโครงสร้างและจัดเขตบริการสุขภาพ 12
  - ➢ พัฒนาคุณภาพระบบบริการสุขภาพ 13
  - ➢ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านสุขภาพ 17
  - ➢ เพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรด้านสาธารณสุขร่วมกัน 17

❑ **ระบบการคลังสาธารณสุขและหลักประกันสุขภาพ** 19

- ❖ สภาพปัญหา 19
- ❖ กรอบความเห็นร่วม 20
  - ➢ ขยายความครอบคลุมหลักประกันสุขภาพ 20

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- ➢ ควบคุมค่าใช้จ่ายด้านยา สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล 21
- ➢ ปรับกลไกการจ่ายเงินเพื่อควบคุมต้นทุน 22

❑ **การบริหารจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม** 25

- ❖ สภาพปัญหา 25
- ❖ กรอบความเห็นร่วม 27
  - ➢ แก้ไขและพัฒนากฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม 28
  - ➢ พัฒนาระบบการเฝ้าระวังด้านสิ่งแวดล้อม 31
  - ➢ พัฒนาระบบการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมต่อสุขภาพ 33
  - ➢ บริหารจัดการด้านฟื้นฟูพื้นที่มลพิษ และพื้นที่ปนเปื้อนสารพิษ 40
  - ➢ ส่งเสริมการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ 41

บทนำ

"การปฏิรูปสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม" ของไทยมีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่างๆ อาทิ ความเป็นเมืองสูงขึ้น การเปลี่ยนโครงสร้างทางประชากรที่มีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ปัญหาสุขภาพที่เปลี่ยนไป กล่าวคือ การมีลักษณะของโรคเรื้อรังเพิ่มขึ้น ความต้องการบริการสุขภาพที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น และมีค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่สูงขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นๆ เช่น การปฏิรูปทางการเมือง การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่เน้นในเรื่องของรัฐสวัสดิการด้านสุขภาพ และสิทธิในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึงการปฏิรูประบบราชการ การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และอื่นๆ ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมาล้วนผลักดันให้เกิดการปฏิรูปด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมของไทย

อย่างไรก็ดีปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิรูประบบสาธารณสุข ยังเป็นที่ถกเถียงกันในด้านประโยชน์อันแท้จริงที่ประชาชนจะได้รับ โดยมีเป้าหมายให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม ครอบคลุมทั้งด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟูสุขภาพ

สภาพปัญหาด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม จากการปฏิรูปกว่าทศวรรษที่ผ่านมา เริ่มจากการพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ (Primary Health Care) ขยายระบบสุขภาพระดับอำเภอ ต่อมาได้เพิ่มความครอบคลุมบริการด้านสุขภาพ (Universal Coverage) ตามนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ซึ่งไม่นานต้องเผชิญกับปัญหาเกี่ยวกับ

การกระจายบริการสาธารณสุขที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเมืองใหญ่และชนบท เกิดความเหลื่อมล้ำ และไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับสิทธิในการรับบริการสาธารณสุขใน 3 ระบบบริการสาธารณสุขของประเทศไทยไทย คือ ระบบสวัสดิการข้าราชการ ระบบบัตรทอง และระบบประกันสังคม ปัญหาค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่รัฐต้องรับภาระสูงขึ้น ปัญหาความไม่เป็นธรรมด้านคุณภาพและบริการสาธารณสุขและความไม่เป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพ แม้จะมีการหารือเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว แต่ยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนในปัจจุบัน อีกทั้งนโยบายการลดขนาดกำลังพลของภาครัฐ ทำให้ภาระงานด้านสาธารณสุขโดยรวมเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ดีการปฏิรูปด้านการสาธารณสุข ซึ่งเน้นเรื่องการปฏิรูประบบสุขภาพยังคงดำเนินต่อ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของระบบบริการสุขภาพ การควบคุมค่าใช้จ่าย การบูรณาการกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และท้ายสุด คือ การบริหารจัดการระบบสุขภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนโดยตรง เมื่อพิจารณาในประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม ที่ควบคู่ไปกับระบบสุขภาพ พบว่า มีแนวโน้มปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น หากแต่ การจัดการ หรือนโยบายในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ในลักษณะเพื่อการป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพ กลับยังไม่มีความชัดเจน อีกทั้งกฎหมาย และการบังคับใช้ ยังไม่มีการแก้ไขให้เหมาะสมกับบริบทของมลภาวะทางสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน

โดยสรุป สภาพปัญหาสำคัญด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ยังมีประเด็นเร่งด่วนบางประการที่ต้องมีการปฏิรูป เพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม และมีผลต่อสุขภาพที่ดีของประชาชนคนไทยโดยรวม ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. *การบริหารจัดการด้านสาธารณสุข* ในเรื่องเกี่ยวกับ *(1.1) ระบบสุขภาพ* มีปัญหาเรื่อง ธรรมาภิบาล และการแยกส่วนของหน่วยบริหารจัดการที่ยังไม่มีการบูรณาการ *(1.2) ระบบบริการสุขภาพ* ยังไม่ได้รับความเชื่อมั่นและยอมรับนับถือจากประชาชนในเรื่องของความเสมอภาค และ ความเป็นธรรม (*1.3) ระบบการเงินการคลังสุขภาพ* ยังมีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับความยั่งยืนที่จะสามารถจัดบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานแก่ประชาชนโดยไม่มีอุปสรรคด้านการเงินการคลัง

2. *การจัดการในด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน* ไม่มีการดำเนินการอย่างจริงจัง ทั้งในเชิงนโยบาย การกำหนดยุทธศาสตร์ กฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย

ด้วยเหตุผลทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น จึงมีความจำเป็น และสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปฏิรูปสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาประเทศต่อไปได้อย่างยั่งยืน “คณะทำงานเตรียมการปฏิรูปเพื่อคืนความสุขให้คนในชาติ” ซึ่งถูกจัดตั้งขึ้นตามคำสั่งของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงได้ทำการรวบรวมข้อมูลอย่างกว้างขวาง ในทุกระดับและรอบด้าน ทั้งจากแหล่งข้อมูลชั้นต้น ที่ประกอบไปด้วย ข้อคิดเห็น มุมมอง และองค์ความรู้ของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ตลอดถึงประชาชนทั่วไป โดยมีช่องทางการได้มาซึ่งข้อมูล 5 ช่องทาง คือ โทรศัพท์สายด่วน ไปรษณีย์ เว็บไซต์ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และ การเสวนากลุ่ม (Focus Group) และจากแหล่งข้อมูลชั้นรอง ที่ประกอบไปด้วย รายงานผลการศึกษา ของคณะต่างๆ ในระดับประเทศ ที่ถูกแต่งตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ รวมถึงเอกสารการศึกษาเฉพาะด้านที่ได้มาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับทางวิชาการจากสถาบันอุดมศึกษาทั่วไป

ทั้งนี้เพื่อให้ฐานข้อมูล และข้อเสนอที่จะถูกนำมาพิจารณา มีความทันสมัย เป็นกลาง น่าเชื่อถือ ครอบคลุมปัญหาต่างๆ อย่างครบถ้วน ผลจากการศึกษา และเก็บข้อมูลดังกล่าว ทำให้คณะทำงานเตรียมการปฏิรูปฯ ได้จุดหมายร่วมของการปฏิรูปสาธารสุขและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งแนวทางสำคัญที่เป็นความคิดเห็นร่วมสำหรับการปฏิรูป เพื่อนำเสนอประกอบการพิจารณาให้กับสภาปฏิรูปประเทศ และผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้อง สำหรับนำไปใช้ประโยชน์เป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินการต่างๆ ภายใต้การปฏิรูปประเทศครั้งสำคัญนี้ต่อไป

ความคาดหวังของประชาชนต่อการปฏิรูปด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

จากการรวบรวมข้อมูลของคณะทำงานเตรียมการปฏิรูปฯ พบว่าประชาชน และสังคมทุกภาคส่วน มีความเห็นร่วมกัน คือ *การปฏิรูปสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ด้านสุขภาพของประชาชนคนไทยอย่างแท้จริง มีความเป็นรูปธรรม มุ่งทำให้คนไทยได้รับบริการสุขภาพอย่างทั่วถึง และมีมาตรฐาน ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความเป็นอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ปราศจากโรค และมีความสุข* เป้าหมายหลักในการปฏิรูประบบสุขภาพ และการปฏิรูปด้านสิ่งแวดล้อม เป็นไปในลักษณะที่เรียกว่า “สร้างนำซ่อม” กล่าวคือเน้นการ ส่งเสริมป้องกัน ควบคุม เพื่อสร้างสุขภาวะที่ดี ในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ มากกว่า “การซ่อมสุขภาพ” หรือรักษาโรคภัยไข้เจ็บ นอกจากนี้ยังมีประเด็นสำคัญในเรื่องของการเตรียมระบบ และบุคคลากรด้านสุขภาพเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ในประเด็นการปฏิรูป**ระบบสาธารณสุข**จะครอบคลุมในเรื่องต่างๆดังนี้ (1) การปรับปรุงนโยบายด้านสาธารณสุข (2) การพัฒนากฎหมาย สร้างระบบธรรมาภิบาล และกลไกการเฝ้าระวังตรวจสอบถ่วงดุล (3) การปรับโครงสร้าง และจัดเขตบริการสุขภาพ (4) การพัฒนาคุณภาพระบบบริการสุขภาพ (5) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และพัฒนาบุคลากรด้านสุขภาพ และ (6) การเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรด้านสาธารณสุขร่วมกัน

ประเด็นการปฏิรูป**ระบบการคลังสาธารณสุข และหลักประกันสุขภาพ** ครอบคลุมใน 3 เรื่อง ดังนี้ (1) การขยายความครอบคลุมหลักประกันสุขภาพ (2) การควบคุมค่าใช้จ่ายยาและสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล และ (3) การปรับกลไกการจ่ายเงินเพื่อควบคุมต้นทุน

ในประเด็นสุดท้ายคือ การปฏิรูป**การบริหารจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม** ประกอบด้วย (1) การแก้ไขและพัฒนากฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม (2) การพัฒนาระบบการเฝ้าระวังด้านสิ่งแวดล้อม (3) พัฒนาระบบการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมต่อสุขภาพ (4) การบริหารจัดการด้านฟื้นฟูพื้นที่มลพิษและพื้นที่ปนเปื้อนสารพิษ และ (5) ส่งเสริมการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ

กรอบความเห็นร่วมของการปฏิรูปด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ที่ได้จากการรวบรวมแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อให้บรรลุความคาดหวังของประชาชนตามที่กล่าวมาข้างต้น คณะทำงานเตรียมการปฏิรูปฯ ได้ทำการสรุปกรอบความคิดเห็นร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับ ออกมาเป็น **“แนวทางสำคัญที่เป็นความคิดเห็นร่วม**

ในการปฏิรูปสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม” รวม 3 ประเด็นหลัก คือ **ระบบสาธารณสุข ระบบการคลังสาธารณสุขและหลักประกันสุขภาพ และ การบริหารจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม** โดยมีรายละเอียดที่สำคัญตามที่จะกล่าวถึงเป็นรายประเด็นต่อไป

❑ ระบบสาธารณสุข

❖ สภาพปัญหา

"ระบบสาธารณสุข" ที่ผ่านมา มีความตื่นตัวสูงกับกระแสการพัฒนา และปฏิรูป เนื่องจากข้อตกลงระหว่างประเทศกับองค์กรด้านสาธารณสุขต่างๆ เช่น องค์การอนามัยโลก องค์การอาหารและยา เป็นต้น โดยเมื่อเทียบกับนานาประเทศ ถือว่าประเทศไทยประสบความสำเร็จในด้านนี้มากพอสมควร อย่างไรก็ดี การปฏิรูปที่เกิดขึ้น ยังไม่อาจสร้างการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำ และไม่เป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพ ที่มีมาตรฐาน และทั่วถึง รวมถึงความเป็นธรรมในการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ แม้ว่าได้มีความพยายามในการปฏิรูปมาแล้วกว่าทศวรรษก็ตาม

❖ กรอบความเห็นร่วม

จากสภาพปัญหาในประเด็นของระบบสาธารณสุข และความจำเป็นในการปฏิรูปข้างต้น คณะทำงานเตรียมการปฏิรูปฯ ได้ประมวลผล ความเห็นร่วมของประชาชน สรุปออกมาเป็นแนวทางที่สำคัญ ได้แก่ *(1) ปรับปรุงนโยบายด้านสาธารณสุข (2) พัฒนากฎหมาย สร้างระบบธรรมาภิบาล และกลไกการเฝ้าระวังตรวจสอบถ่วงดุล (3) ปรับโครงสร้างและจัดเขตบริการสุขภาพ (4) พัฒนาคุณภาพระบบบริการสุขภาพ (5) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านสุขภาพ และ (6) เพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร*

ด้านสาธารณสุขร่วมกัน ดังสามารถสรุปเป็นแนวทางสำคัญ ที่เป็นความคิดเห็นร่วมของแต่ละเรื่องดังต่อไปนี้

➢ ปรับปรุงนโยบายด้านสาธารณสุข

- กระตุ้นให้มีนโยบายเป็นระบบสุขภาพเชิงรุก ที่มุ่งส่งเสริมสุขภาพดีของประชาชน ควบคู่กับการมีหลักประกันที่อุ่นใจในการเข้าถึงบริการสุขภาพที่เอื้ออาทร และมีคุณภาพเมื่อจำเป็น โดยสังคมทุกส่วนทุกระดับ มีศักยภาพ และมีส่วนร่วมในการสร้าง และจัดการพัฒนาสุขภาพตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการเรียนรู้ และใช้ประโยชน์อย่างรู้เท่าทัน ทั้งจากภูมิปัญญาสากล และภูมิปัญญาไทย ซึ่งมี **ข้อดี** คือ ทำให้เกิดการดูแลสุขภาพร่วมกันแบบยั่งยืน (Health for All and All for Health) และลดค่าใช้จ่ายที่ต้องสูญเสียไปกับการซ่อมสุขภาพ

- ให้มีกลไกนโยบายระดับชาติ ที่เร่งรัดมาตรการเพื่อสร้างความปลอดภัยของระบบอาหาร ความปลอดภัยในสิ่งแวดล้อม และการประกอบอาชีพ และความปลอดภัยในผลิตภัณฑ์สุขภาพ อันเป็นพื้นฐานของการมีสุขภาพดี ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองภายในประเทศ และอิทธิพลจากกระแสโลกาภิวัฒน์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนนำหลักการเรื่องสุขภาพในทุกนโยบาย (Health in All Policy) มาแปลงสู่การปฏิบัติให้เกิดผลในการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคและจัดการกับภัยคุกคามสุขภาพอย่างเป็นรูปธรรม และถูกทิศทาง คือ “สร้างนำซ่อม” ดังนี้

- มีนโยบายเร่งปรับปรุงระบบโครงสร้าง และกลไกการจัดการ เพื่อให้เกิดความพอเพียง ความปลอดภัย และความมั่นคงของระบบอาหาร โดยมีความเป็นเอกภาพ
- สร้างหลักประกันด้านความปลอดภัยในสิ่งแวดล้อม และการทำงานเพื่อลดผลกระทบจากขยะ สารพิษ มลภาวะทางอากาศและน้ำ และความเสี่ยงในการประกอบอาชีพ โดยการเร่งทบทวน และปรับปรุงกลไกนโยบาย กฎหมาย และการจัดการ
- เร่งรัดการปรับระบบการควบคุมป้องกันโรค ให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค ทั้งในกลุ่มโรคติดต่อ และโรคไม่ติดต่อ
- สร้างระบบการควบคุมป้องกันโรคที่มีประสิทธิภาพ โดยให้มีเครือข่ายครอบคลุมกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งในด้านระบบการเฝ้าระวัง การสืบสวนสอบสวนโรค ขีดความสามารถทางห้องปฏิบัติการ การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การเสริมประสิทธิภาพทางการวิจัย และพัฒนาเพื่อการควบคุมป้องกันโรค ควบคู่กับการสร้างความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของสังคมทุกระดับ
- พัฒนารูปแบบ และกลไกที่ชัดเจนในการแก้ปัญหา และลดผลกระทบด้านสุขภาพที่เกิดจากการอพยพย้ายถิ่นฐาน แรงงานข้ามชาติ การคมนาคม และการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เทคโนโลยีใหม่ๆ และผลกระทบจากการค้าเสรี
- ส่งเสริมนวัตกรรม และมาตรการทางสังคม เพื่อการส่งเสริมสุขภาพ และควบคุมป้องกันโรคที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม โดยเฉพาะอุบัติเหตุ โรคเอดส์ มะเร็ง โรคหัวใจและหลอดเลือด รวมทั้งปัญหาสุขภาพจิต และยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง

- เร่งรัดมาตรการการส่งเสริมสุขภาพอย่างเป็นระบบ โดยครอบคลุมทั้งการสร้างนโยบายสาธารณะที่ดี การสร้างสิ่งแวดล้อมที่เกื้อกูลต่อสุขภาพ การเสริมสร้างกิจกรรม สุขภาพในชุมชน การพัฒนาทักษะสุขภาพ และการปรับระบบบริการสุขภาพ
- พัฒนากลไกด้านนโยบาย และแผนในระดับมหภาค เพื่อผลักดันให้เกิดนโยบายสาธารณะที่ดี (Healthy Public Policies) และสามารถตรวจสอบทิศทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจสังคมให้เกื้อกูลต่อการมีสุขภาพดีของประชาชน
- ระดมความร่วมมือจากองค์กรต่าง ๆ ในสังคม ทั้งภาครัฐ และเอกชนในการร่วมกันสร้างเสริมสิ่งแวดล้อม ที่เกื้อกูลต่อการมีสุขภาพดี สร้างกิจกรรม และเครือข่ายส่งเสริมสุขภาพ และร่วมกันพัฒนาทักษะสุขภาพในสังคมทุกระดับ

จัดให้มีบริการสาธารณสุขที่หลากหลาย มีคุณภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนทั่วไป และกลุ่มเฉพาะ เช่น กลุ่มชาติพันธุ์และ/หรือชาวไทยภูเขา ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ในประเทศรวมทั้งจัดงบประมาณหรือระบบการเงินการคลังที่ยั่งยืนและเพียงพอให้กับสถานพยาบาลทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิ และความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพได้อย่างถ้วนหน้า โดยเฉพาะกลุ่มประชากรไร้รัฐ ไร้สัญชาติ แรงงานต่างด้าวและผู้ติดตาม รวมทั้งบุคคลชาวไทยที่ยังมิได้มีการพิสูจน์สถานะซึ่งไม่มีตัวเลขประจำตัว 13 หลัก ที่ยังไม่มีหลักประกันสุขภาพใดๆ โดยยึดถือมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2548 ว่าด้วย ยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลทั้งนี้จะต้องดำเนินการควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพ

ของเจ้าหน้าที่ผู้บริการสาธารณสุขในทุกระดับ ทั้งระบบ เพื่อพัฒนาคุณภาพบริการและให้เจ้าหน้าที่มีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับบริการ

- ปรับปรุงประสิทธิภาพและการบริหารจัดการระบบประกันสุขภาพ โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบบริหารระบบประกันสุขภาพทั้ง 3 ระบบ คือ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงานและกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ร่วมการจัดทำแผนปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติทุกระยะ 5 ปี และมีการทบทวนการทำงานทุก 1 ปี เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มประสิทธิภาพระหว่างระบบหลักประกันสุขภาพทั้ง 3 ระบบ โดยมีเป้าหมายที่เป็นรูปธรรมและกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน

➢ **พัฒนากฎหมาย สร้างระบบธรรมาภิบาล และกลไกการเฝ้าระวังตรวจสอบถ่วงดุล**

- ปรับมาตรการทางด้านกฎหมาย และมาตรการการเงิน การคลังด้านสุขภาพ ให้เป็นไปอย่างเอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมการมีสุขภาพดี และการควบคุมป้องกันโรค

- เร่งรัดมาตรการเพื่อความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยเฉพาะการบังคับใช้กฎหมาย การสร้างระบบการเฝ้าระวัง และการติดตามตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพควบคู่กับการเสริมพลังอำนาจให้แก่ผู้บริโภค และการสร้างระบบจ่ายค่าชดเชยแก่ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายอย่างเป็นธรรม

- พัฒนาระบบธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการด้านยา และเวชภัณฑ์ที่มิใช่ยา เช่น วัสดุทันตกรรม วัสดุวิทยาศาสตร์การแพทย์ รวมถึงวัสดุสำนักงาน

- สร้างกลไกตรวจสอบถ่วงดุล (Watch and Voice) โดยมีทั้งกลไกประชาคมสาธารณสุข และกลไก (สภา) ที่ปรึกษาสาธารณสุขอาวุโส

➢ ปรับโครงสร้างและจัดเขตบริการสุขภาพ

- เน้นการกระจายอำนาจให้โรงพยาบาล ยึดโยงกับพื้นที่ให้ครอบคลุมทั้งประเทศ โดยกระจายอำนาจตามข้อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูป (คปร.) เรื่อง "การปรับโครงสร้างทางอำนาจ" ในกรณีของสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุขจะไม่มีอำนาจบริหารโรงพยาบาลโดยตรง แต่โรงพยาบาลจะปรับเป็นองค์กรมหาชน ดังเช่น โรงพยาบาลบ้านแพ้ว หรือขึ้นอยู่กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- ปรับเปลี่ยนสถานบริการของรัฐให้เป็นระบบการบริหารจัดการที่คล่องตัว (Public Autonomous Management Unit) และให้มีการดำเนินการอย่างจริงจังเป็นรูปธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานบริการประชาชนให้ครอบคลุมทั่วถึงทั้งประเทศ และลดภารกิจการบริหารจัดการของรัฐบาลกลางลงโดยให้การอุดหนุนทางการเงินที่เป็นธรรมตามภาระที่สถานบริการแบกรับอยู่ตามปัจจัย ลักษณะการกระจายประชากรและภูมิประเทศ

- พิจารณาปรับให้รวมเป็นเขตบริการสุขภาพ เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรทางการแพทย์และสาธารณสุขร่วมกัน และ ให้จัดตั้งโรงพยาบาลประกันสังคมทุกเขตพื้นที่อุตสาหกรรมเพื่อสามารถให้บริการสุขภาพที่ครอบคลุมและทั่วถึง

- เร่งปรับปรุงระบบโครงสร้าง และกลไกการจัดการ เพื่อให้เกิดความพอเพียง ความปลอดภัย และความมั่นคงของระบบอาหาร โดยมีความเป็นเอกภาพ ทั้งในด้านนโยบาย การบริหารจัดการ และการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

- ส่งเสริมความเข้มแข็งของ “จุดจัดการสุขภาพ” ในระดับต่างๆ ให้มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยเน้นให้มีการจัดทำแผนงานเชิงบูรณาการกับหน่วยงานหลัก พัฒนาระบบข้อมูล การกำกับติดตาม และ การประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ได้แก่ เขตสุขภาพ (เขตตรวจราชการเดิม) และ เขตจังหวัด/อำเภอ/ตำบล

➢ พัฒนาคุณภาพระบบบริการสุขภาพ

- ต้องดำเนินการให้มีแผนพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan) โดยมีระยะเวลาอย่างน้อย 5 ปี มุ่งพัฒนาระบบบริการทุกระดับ ตั้งแต่ระดับ ปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และตติยภูมิ ซึ่งรวมถึงการพัฒนาความเชี่ยวชาญระดับสูง สร้างระบบที่เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายทั้งภายในจังหวัด ภายในเขต และเป็นเครือข่ายระดับประเทศ เพื่อให้มีแผนแม่บทในการพัฒนาระบบบริการ ใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และ สำนักงบประมาณต่อไป

- สร้างระบบบริการสุขภาพที่พึงประสงค์ กล่าวคือเป็นระบบบริการสุขภาพแบบบูรณาการ (Integrated Health Care System) ที่มีหลักการ และคุณสมบัติสำคัญ คือ ให้บริการที่ครอบคลุมทั้งคุณภาพเชิงสังคม และเชิงเทคนิคบริการ และครอบคลุมบริการที่จำเป็นทั้งหมด ไม่มีความซ้ำซ้อนของบทบาทสถานพยาบาลในระดับต่างๆ มีความเชื่อมโยงระหว่างสถานพยาบาลแต่ละระดับ เป็นการเชื่อมโยงทั้งการส่งต่อผู้ป่วย และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้ป่วย โครงสร้างระบบสุขภาพ มีองค์ประกอบที่สำคัญประกอบด้วย บริการปฐมภูมิ บริการทุติยภูมิ บริการตติยภูมิ บริการระดับศูนย์การแพทย์เฉพาะทาง และระบบส่งต่อ นอกจากนี้ยังควรมีระบบสนับสนุนที่สำคัญ ได้แก่ ระบบสนับสนุนทรัพยากร ระบบสนับสนุนวิชาการ และการวิจัย และระบบข้อมูลข่าวสาร

- ระบบบริการสุขภาพที่พึงประสงค์ของประเทศไทย ควรเป็นระบบบริการแบบพหุลักษณ์ กล่าวคือ เป็นการผสมผสานทั้งการแพทย์กระแสหลัก คือ การแพทย์ตะวันตก โดยที่ไม่ละเลยทอดทิ้ง การผสมผสานองค์ความรู้ ภูมิปัญญาทั้งที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่น และจากต่างประเทศ ได้แก่ การบริการแพทย์แผนไทย แพทย์พื้นบ้านไทย และแพทย์ทางเลือก เข้าร่วมจัดบริการ และให้การดูแลทางด้านสุขภาพให้แก่ประชาชน รูปแบบวิธีการจัดบริการแพทย์แผนไทย แพทย์พื้นบ้านไทย และแพทย์ทางเลือก หมายรวมถึงบริการ และการดูแลสุขภาพ ทั้งโดยกลุ่มวิชาชีพที่ทำหน้าที่ให้บริการ หรือใช้ความรู้ความสามารถ ตามวิชาชีพของตนเอง และการดูแลตนเองในครอบครัว ชุมชน และการบริการในสถานบริการภาครัฐ และเอกชน

- แพทย์แผนไทยไม่ควรใช้เพียงเสริมการรักษา (Adjuvant treatment) เพราะเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่าย ควรมีการวิจัยพัฒนาเพื่อนำการแพทย์แผนไทยมาทดแทนด้านการรักษา (Replacement Therapy)

- ส่งเสริมสุขภาพโดยการสนับสนุนให้เกิด “เครือข่ายสุขภาพ” ภาคประชาชน เช่น เสริมบทบาท อสม. และอาสาสมัครอื่นๆ ที่อยู่ในพื้นที่ ให้มีบทบาทเพิ่มมากขึ้น

  - พัฒนาศักยภาพของกลไก และองค์กรทางสังคมทุกระดับ เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ด้านสุขภาพ ตั้งแต่สถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันการศึกษา สื่อมวลชนและสถานที่ทำงาน เพื่อสร้างพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์

  - พัฒนา และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร ระบบการศึกษา ระบบสื่อสารมวลชน และการสร้างเครือข่ายการสื่อสาร เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสุขภาพ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เกื้อกูลต่อการมีสุขภาพดี

  - ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อมุ่งให้เกิดสุขภาวะทั่วทั้งสังคม มุ่งส่งเสริมสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพที่สอดคล้องกับวิถีชุมชน และขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น หมอพื้นบ้าน การแพทย์แผนไทย เพื่อส่งเสริมการดูแลสุขภาพบนหลักการพึ่งตนเอง

- การป้องกัน/ควบคุมโรค การรักษา และ การฟื้นฟูสุขภาพ

  - เน้นการควบคุมปัจจัยทั้งมวลที่คุกคามสุขภาพ โดยอาศัยความเข้มแข็งทางวิชาการและการจัดการ ทำงานอย่างได้ผล เพื่อลดการป่วย การตาย ความพิการ

โดยมีแนวทางการทำงานเชื่อมโยงอย่างเป็นเครือข่ายกับชุมชน ท้องถิ่น โดยองค์กรทุกระดับต้องมีส่วนร่วม

- เพิ่มความสามารถในการควบคุมปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดสุขภาพ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อลดสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
- มุ่งลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรค และสนับสนุนพฤติกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ โดยใช้มาตรการทางสังคม มาตรการทางกฎหมายควบคู่กับมาตรการด้านการเงินการคลัง สุขภาพเพื่อการสร้างสุขภาพ และลดอัตราการเกิดโรคที่เกิดจากพฤติกรรมสังคมที่ไม่เหมาะสม
- มุ่งสร้างการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางสุขภาพในเชิงรุก กำหนดให้มีหน่วยงานของรัฐที่บริหารจัดการอิสระ เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางด้านสุขภาพ และเผยแพร่ต่อสาธารณะ
- พัฒนาระบบบริการให้ดีขึ้น ลดการรอคอย ลดการปฏิเสธการส่งต่อผู้ป่วย
- ขยายจุดให้บริการนอกโรงพยาบาล โดยส่งแพทย์ไปดูแลผู้ป่วยในระดับโรงพยาบาลตำบลเพิ่มขึ้น
- ให้ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ได้รับการฟื้นฟูสภาพในโรงพยาบาลทุกแห่งและได้รับยาที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

➢ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และพัฒนาบุคลากรด้านสุขภาพ

- ผลักดัน พ.ร.บ. ที่เกี่ยวข้องในด้านการจัดการ (กำลังคน การเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ ฯลฯ) เพื่อให้มีความพร้อมในการเตรียมการด้านกำลังพลและเกิดความเป็นธรรมกับบุคลากรสาธารณสุขในทุกระดับ
- จัดทำแผนผลิต และพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพ
- กำหนดให้มีระบบกำลังคนด้านสุขภาพ ที่สร้างความเป็นธรรม มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และมีธรรมาภิบาล
- สร้างขวัญกำลังใจ โดยการปรับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม และมีมาตรการให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลากรทางการแพทย์ที่ได้รับผลกระทบ

➢ เพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรด้านสาธารณสุขร่วมกัน

- ร่วมออกแบบการทำงาน ให้สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทั่วถึง โดยการวิเคราะห์ทรัพยากรทั้งหมดทั้งภาครัฐและเอกชน แยกประเภท และ แบ่งสรรให้ตามลักษณะของบริการสุขภาพ ในแต่พื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน
- ให้ขยายมาตรการทั้งใน และนอกระบบสุขภาพที่มีประสิทธิภาพ และริเริ่มมาตรการใหม่ๆ ที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน รวมทั้งลด หรือยกเลิกมาตรการที่ไม่มีประสิทธิภาพ
- ควรเพิ่มการลงทุนในมาตรการด้านการป้องกันโรค และการส่งเสริมสุขภาพ ทั้งการป้องกันโรคในระบบสุขภาพ และนอกระบบสุขภาพ การใช้มาตรการทาง

การเงินการคลังที่มีประสิทธิภาพ เช่น การขึ้นภาษีบุหรี่ และสุรา รวมทั้งการควบคุมป้องกันโรคโดยมีชุมชนเป็นหลัก โดยค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาลควรให้คงที่ หรือลดลง

❑ ระบบการคลังสาธารณสุขและหลักประกันสุขภาพ

❖ สภาพปัญหา

การปฏิรูประบบสุขภาพ จนกระทั่งผลักดันให้มี พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ที่ครอบคลุมในด้านการเพิ่มโอกาสของประชาชนในการเข้าถึงบริการสุขภาพที่จัดโดยรัฐ หรือรัฐมีส่วนร่วมในค่าใช้จ่ายสำหรับบริการสุขภาพที่จำเป็นพื้นฐาน ต่อมาได้มีการผลักดัน พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ ที่กำหนดระบบโครงสร้าง กลไกกติกา และเงื่อนไขของระบบสุขภาพที่สมบูรณ์ โดยมีสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติทำหน้าที่เป็นผู้ซื้อบริการ ที่จ่ายเงินให้กับผู้ให้บริการสุขภาพตามเงื่อนไข ให้สามารถจัดบริการสุขภาพให้แก่ประชาชนตามสิทธิประโยชน์ ซึ่งถือว่าเป็นการปฏิรูประบบจัดการการคลังของระบบบริการสุขภาพครั้งใหญ่ ที่สร้างประเด็นท้าทายในหลายมิติ เช่น การเมืองและความขัดแย้งในการปฏิรูประบบสุขภาพ ที่ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งเชิงผลประโยชน์ระหว่างภาครัฐ และเอกชน พลังต่อต้านในการเปลี่ยนแปลงขั้วอำนาจที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทิศทางการทำงานด้านหลักประกันสุขภาพของประเทศ และบริหารงบประมาณบริการสุขภาพจำนวนกว่าสองแสนล้านบาท และท้ายสุดคือความเหลื่อมล้ำที่ประชาชนไม่ได้รับบริการสุขภาพอย่างเท่าเทียม และทั่วถึง จากลักษณะของการบริหารงบประมาณด้านสุขภาพที่เอื้อประโยชน์ต่อบางกลุ่ม หากแต่ไม่ครอบคลุมประชาชนผู้ด้อยโอกาส

แม้เพียงความต้องการบริการด้านสุขภาพพื้นฐาน ทำให้ขาดโอกาสในการรับบริการสุขภาพที่เชื่อมโยงในทุกมิติ ทุกระดับ เนื่องจากสุขภาพถูกผูกโยงกับค่าใช้จ่าย หรือตัวเงินมากเกินไป

❖ **กรอบความเห็นร่วม**

จากสภาพปัญหาในประเด็นของ**ระบบการคลังสาธารณสุขและหลักประกันสุขภาพ** ข้างต้น ประชาชนส่วนใหญ่คาดหวังว่า ระบบการเงินการคลังด้านสุขภาพ ควรเป็นระบบที่เป็นธรรม มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีประสิทธิภาพ สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายให้อยู่ในระดับที่สมเหตุสมผล โดยส่งเสริมการใช้ที่เป็นไปเพื่อการส่งเสริมสุขภาพเป็นหลัก คณะทำงานเตรียมการปฏิรูปฯ ได้ประมวลผลความเห็นร่วมของประชาชน สรุปออกมาเป็นแนวทางแก้ไขที่สำคัญ ครอบคลุมใน 3 เรื่อง ได้แก่ *(1) ขยายความครอบคลุมหลักประกันสุขภาพ (2) ควบคุมค่าใช้จ่ายด้านยา สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล และ (3) ปรับกลไกการจ่ายเงินเพื่อควบคุมต้นทุน* โดยมีรายละเอียดร่วมของแต่ละเรื่อง ดังต่อไปนี้

➢ **ขยายความครอบคลุมหลักประกันสุขภาพ**

- ให้มีการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ นโยบายการปฏิรูประบบสุขภาพและนโยบายการส่งเสริมสุขภาพ ประชาชนต้องได้รับความคุ้มครองในฐานะผู้บริโภคด้านสุขภาพอย่างเสมอกัน โดยประชาชนจะปลอดภัยจากการใช้บริการด้านสุขภาพ และการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ หากประสบปัญหา จะมีระบบการดูแลที่ดี และรับผิดชอบความเสียหาย
- สร้างหลักประกันด้านความปลอดภัยในสิ่งแวดล้อม และการทำงานเพื่อลดผลกระทบจากขยะ สารพิษ มลภาวะทางอากาศและน้ำ และความเสี่ยงในการ

ประกอบอาชีพ โดยการเร่งทบทวน และปรับปรุงกลไก นโยบาย กฎหมาย และการจัดการที่มีประสิทธิภาพ

- ส่งเสริมให้วางวิสัยทัศน์เรื่องการมี บ้าน สถานที่ทำงาน และเมืองน่าอยู่น่าทำงาน ปลอดภัย (Healthy Home, Healthy Workplace and Healthy City)

➢ **ควบคุมค่าใช้จ่ายด้านยา สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล**

- ให้ใช้สวัสดิการรักษาพยาบาลของโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (Universal Coverage: UC) และไม่มีบัญชีออมเพื่อสุขภาพ (Medical Saving Accounts: MSAs)) หรือ กรณีใช้บริการจากบริษัทประกันสุขภาพของเอกชน ต้องไม่มีบัญชีออมเพื่อสุขภาพ

- ให้ข้าราชการใหม่ได้รับสวัสดิการแตกต่างจากข้าราชการเก่า โดยข้าราชการเก่าได้รับสิทธิสวัสดิการรักษาพยาบาลเหมือนเดิม โดยมีการควบคุมการใช้ยานอกบัญชียาหลักให้เข้มขึ้น และมีประกันโรคเรื้อรังเพิ่มเติมสำหรับกรณีเจ็บป่วยเรื้อรัง ดังนั้นในระยะยาว ค่าใช้จ่ายเพื่อการรักษาพยาบาลน่าจะค่อยๆลดลงเมื่อมีการจัดการโรคเรื้อรังดีขึ้นและจำนวนผู้มีสิทธิไม่เพิ่มขึ้น ส่วนข้าราชการเข้าใหม่ให้ใช้สิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าเหมือนประชาชนทั่วไป แต่รัฐชดเชยด้วยการจ่ายเงินเข้าบัญชีออมเพื่อสุขภาพให้แก่ข้าราชการใหม่ โดยจำนวนที่รัฐสมทบเงินเข้าบัญชีออมเพื่อสุขภาพ แต่ค่าบริหารจัดการที่ข้าราชการใหม่จะต้องจ่ายจะสูงกว่า คือ เท่ากับร้อยละสาม เนื่องจากจำนวนข้าราชการใหม่มีน้อย ทำให้ไม่เกิดการประหยัดจากจำนวนที่มีน้อยดังกล่าว

➢ ปรับกลไกการจ่ายเงินเพื่อควบคุมต้นทุน

- มีหลักการจัดบริการเพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ

  - มุ่งเน้นควบคุมที่ตัวเงินงบประมาณภาครัฐ (Supply Side) และกำหนดมาตรการกำกับเรื่องวัสดุยา มีความเสี่ยงต่อคุณภาพบริการ และศรัทธาบริการของประชาชนในโรงพยาบาลภาครัฐ

  - ใช้หลักเกณฑ์เป้าหมาย และบริการสุขภาพที่พึงประสงค์ขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) เป็นตัวกำหนดการจัดระบบสุขภาพภายใต้การสนับสนุนทางการเงินที่เหมาะสม แต่ไม่ใช้การเงินเพื่อนำ หรือจำกัดระบบสุขภาพการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ และการบริการระบบบริการ (Demand Side) ก่อน ประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณโดยกองทุนต่างๆ ประสิทธิภาพการจัดบริหารจัดการระบบโรงพยาบาล

- ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ โดยกองทุนต่างๆ

  - ลดความซ้ำซ้อน หลากหลาย ให้สอดคล้องกลมกลืนทั้งสิทธิประโยชน์และอัตราชดเชย

  - ลดบทบาทผู้จัดการระบบบริการ โดยให้ความสำคัญเรื่องความครอบคลุมพื้นฐานด้านสุขภาพ (Basic Coverage) เป็นลำดับแรก ร่วมกับการใช้กลไกทางการเงินผลักดันรูปแบบบริการเฉพาะที่หลากหลาย รับประกันการรักษาโรคร้ายแรง โดยให้แบ่งจ่ายบริการพื้นฐาน

- ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบโรงพยาบาล เช่น การพัฒนาระบบบริการแบบเครือข่าย (Network for Regional Healthcare Improvement: NRHI) ได้แก่ ก้อนงบประมาณใหญ่ (Optimal Scale) ที่พอเพียงต่อการจัดบริการทั้งเครือข่าย

- จัดระบบบริการที่สอดคล้องตั้งแต่ขั้นปฐมภูมิ ถึงตติยภูมิขั้นสูง (การบริการสุขภาพตั้งแต่ระดับพื้นฐานจนถึงระดับที่ต้องการการดูแลรักษาที่ซับซ้อน) ภายใต้แนวคิดแห่งการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ชีวภาพ สังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์ (Eco Health & Eco Service)

- สร้างความมั่นคงทางการเงินการคลัง เพื่อสนับสนุนระบบบริการสุขภาพอย่างยั่งยืน (Financial Stability Universal Coverage Renovation) ให้รัฐสามารถรองรับภาระด้านงบประมาณได้อย่างเหมาะสม

- บูรณาการระบบบริการสาธารณสุขและการบริหารจัดการระบบประกันสุขภาพ**ทุกกองทุน** ทั้งสิทธิประโยชน์และกลไกการจ่ายเงิน โดยให้มีหน่วยงานกลางในการจัดการ (National Claim Center)

- การเปิดช่องร่วมจ่าย ทั้งภาครัฐร่วมกับท้องถิ่น ชุมชน และบุคคล เป็นเจ้าของระบบบริการสุขภาพแบบสร้างแรงจูงใจในการดูแลสุขภาพเพื่อลดการใช้บริการเกินจำเป็น โดยกองทุนสุขภาพดีและมีบำนาญสะสมคืน

- การบริหารการจัดสรรงบกองทุนหลักประกันใหม่ โดยการปรับเกลี่ยเงินเดือนระดับประเทศ และการบริหารจัดสรรเงินให้หมดในปีงบประมาณ

- การพัฒนาประสิทธิภาพระบบบริหารการเงินการคลัง ตามเกณฑ์การประเมินการบริหารการเงินการคลังสุขภาพ (Financial Administration Index: FAI) ซึ่งครอบคลุมในเรื่องของ การควบคุมภายใน การจัดทำบัญชี การบริหารการเงิน การบริหารประสิทธิภาพด้วยการวิเคราะห์ต้นทุน (Unit Cost Analysis)

- ระบบบริการใหม่แบบเครือข่ายบริการเบ็ดเสร็จครบวงจร เขตพื้นที่สุขภาพ พัฒนาคุณภาพในแต่ละระดับ และมีระบบรองรับบริการรอยต่อที่มีคุณภาพ ภายใต้การบริหารจัดวางทรัพยากรสุขภาพที่คุ้มค่า มีประสิทธิภาพ เพิ่มคุณภาพ ลดการแย่งทรัพยากร

- การบริหารการเงินโดยเครือข่ายพันธะสัญญาเขตพื้นที่เครือข่ายบริการสุขภาพ เพื่อให้มีวงเงินตามหัวประชากรเพียงพอ และมีการจัดสรร หรือปรับเกลี่ยสอดคล้องตามปัญหา ความต้องการ และภาระงานในพื้นที่

❑ การบริหารจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

❖ สภาพปัญหา

สถานการณ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ในปัจจุบันมีแนวโน้มถูกทำลายเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่มนุษย์สร้าง กลับเพิ่มมาทดแทนมากขึ้นเป็นลำดับ สถานการณ์จำนวนประชากรมนุษย์ที่เพิ่มสูงขึ้น รวมทั้งการประดิษฐ์คิดค้น พัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้เพื่ออำนวยประโยชน์ สร้างความสะดวกสบายต่อมนุษย์เพิ่มมากขึ้น ล้วนส่งผลกระทบต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด และอาจเกิดการทำลายสภาวะสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ทั้งปัญหาการแปรปรวนของสภาวะภูมิอากาศโลก ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น มลพิษสิ่งแวดล้อมมีการขยายขอบเขตกว้างขวางมากขึ้น มีการทำลายระบบนิเวศน์ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อมนุษย์ ต่อการดำรงอยู่ คุณภาพชีวิต และสุขภาพอนามัยที่ดี

สถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทย ไม่แตกต่างจากประเทศในกลุ่มกำลังพัฒนาทั้งหลาย คือ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น เศรษฐกิจในรูปแบบเสรีนิยม ที่มีการแข่งขันการผลิตเพื่อผลกำไรทางการค้าเป็นหลัก ขาดจิตสำนึก และความรับผิดชอบร่วมกัน ทำให้ต้องมีการแสวงหาทรัพยากรมาใช้เป็นปัจจัยการผลิต เพื่อตอบสนองต่อความต้องการในการบริโภคของประชากรที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยต้องมีการนำเครื่องมือในรูปแบบวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาใช้เป็นปัจจัย

หลัก เพื่อบรรลุเป้าหมายการผลิตดังกล่าว จึงส่งผลกระทบโดยตรงต่อการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้หมดไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทย กำลังได้รับความสนใจจากทุกภาคส่วนในสังคมไทย และเป็นที่วิตกกังวลอย่างกว้างขวาง ที่ทุกฝ่ายต้องเร่งช่วยกันหาทางฟื้นฟู บรรเทา และป้องกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการปล่อยสารมลพิษจากภาคอุตสาหกรรมเข้าสู่ชั้นบรรยากาศ หรือลงสู่แหล่งน้ำ การบุกรุกเข้าครอบครองพื้นที่สงวน พื้นที่อนุรักษ์ การตัดไม้ทำลายป่า การบุกรุกทางน้ำสาธารณะ การครอบครองและใช้วัตถุอันตราย ฯลฯ

เนื่องจากปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นปรากฏการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่างๆ ตามมาอย่างมากมาย ส่งผลกระทบให้เกิดมลพิษต่อสภาวะแวดล้อมที่เป็นผลเสียโดยตรงต่อความเป็นอยู่ของสิ่งมีชีวิต โดยเฉพาะเกิดการสูญเสียที่นำไปสู่สภาวะเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของพืช และสัตว์บางชนิด หรือเกิดสภาวะการเสื่อมโทรมของสุขภาพเกี่ยวโยงถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคม จึงจำเป็นต้องกำหนดแนวทางวิธีการป้องกัน ฟื้นฟู ยับยั้ง ชะลอ และขัดขวางการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ที่เป็นรูปธรรมนำไปปฏิบัติได้จริง และสอดคล้องกับสังคมไทยในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิเคราะห์ ค้นหามูลเหตุสำคัญของปัญหาการเกิดสภาวะสุขภาพที่เสื่อมโทรมลง เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันแก้ไข หรือบรรเทาปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอย่างทันสถานการณ์ หากมีการบังคับใช้กฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิผล หรือการเชื่อมโยงระบบส่งเสริมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้ากับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ให้มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้ง

รวบรวมข้อมูลสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีอยู่ในหลายหน่วยงาน ให้เป็นระบบ และบูรณาการร่วมกัน จัดทำเป็นระบบเฝ้าระวังติดตามตรวจสอบสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้สามารถเชื่อมโยง และจัดส่งข้อมูลแบบสถานการณ์จริงตลอดเวลา (Online Monitoring System) เพื่อลดการสูญเสียงบประมาณของประเทศ ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปริมาณที่เหมาะสม โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และมีปริมาณของเสียที่เกิดจากการใช้งานน้อยที่สุด หรือไม่มีของเสียเกิดขึ้น ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถฟื้นตัว หรือ เกิดขึ้นมาใหม่ได้ทันกับความต้องการใช้งาน

❖ กรอบความเห็นร่วม

จากสภาพปัญหาในประเด็นด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม และความจำเป็นในการปฏิรูปข้างต้น คณะทำงานเตรียมการปฏิรูปฯ ได้ประมวลผล ความเห็นร่วมของประชาชน สรุปออกมาเป็นแนวทางที่สำคัญ ได้แก่ *(1) แก้ไขและพัฒนากฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม* ให้ทันสมัย มีการบังคับใช้อย่างจริงจัง *(2) พัฒนาระบบการเฝ้าระวังด้านสิ่งแวดล้อม (3) พัฒนาระบบการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมต่อสุขภาพ (4) บริหารจัดการด้านฟื้นฟูพื้นที่มลพิษ และพื้นที่ปนเปื้อนสารพิษ และ (5) ส่งเสริมการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ* ดังสามารถสรุปเป็นแนวทางสำคัญ ที่เป็นความคิดเห็นร่วมของแต่ละเรื่อง ดังต่อไปนี้

➢ แก้ไขและพัฒนากฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม

เพื่อให้สามารถส่งเสริม และรักษาคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ได้ผลดีกว่าที่เป็นอยู่เดิม ควรต้องพิจารณาดำเนินการดังนี้

- ปรับปรุง “กฎหมายสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ” โดยรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งหมด 21 ฉบับ ให้เป็น ***ประมวลกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*** เพียงฉบับเดียว เพื่อความทันสมัย และความสะดวกในการบังคับใช้ และพิจารณาคดี

- ปรับแก้ไขชำระกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้ง 21 ฉบับให้ทันสมัย เพราะ การทำลาย คุกคามทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน มีความซับซ้อน รุนแรง และมีอิทธิพลมากยิ่งขึ้น เช่น ผลักดันให้มีการออกกฎหมาย 3Rs (3 Rs Act) คือ การลด (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการจัดการมูลฝอยของประเทศ ซึ่งมีข้อดี คือ เป็นการลดมลพิษที่ส่งผลต่อสุขภาพของประชาชน การมุ่งเน้นการกำจัดขยะด้วยการฝังกลบหรือกองทิ้ง หรือเผาในพื้นที่ต่างๆ โดยหน่วยงานส่วนท้องถิ่น (เทศบาล/อบต.) นั้นนับเป็นการจัดการแก้ปัญหาปลายเหตุ (End of Pipe) และความสามารถรองรับที่จำกัด (Caring Capacity) ของสถานที่กำจัดมูลฝอย (เฉพาะมูลฝอยชุมชน ไม่รวมของเสียอันตรายชุมชน) ก็เหลือน้อยหรือไม่มีอะไรเลย และมักเกิดปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของชุมชนเนืองๆ ดังนั้นการจัดการจึงมุ่งเน้นการเข้าสู่สังคมรีไซเคิล (Recycle

Society) จากการลด (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) เป็นลำดับแรก ส่วนที่เหลือจึงเข้าสู่การจัดการอย่างอื่น เช่น การทำปุ๋ย (Composting) การเผา (Incineration) การฝังกลบตามหลักสุขาภิบาล (Sanitary landfill) โดยควรจัดการในลักษณะผสมผสาน (Integrated Solid Waste Management) ในลักษณะศูนย์จัดการมูลฝอยสำหรับกลุ่มท้องถิ่น

- ปฏิรูปการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ให้มีประสิทธิภาพ

- จัดการสิ่งแวดล้อมโดยใช้กฎหมายภาษีสิ่งแวดล้อม โดยเร่งผลักดันหน่วยงาน (กระทรวงการคลัง หรือกรมควบคุมมลพิษ) ให้ออกกฎหมายภาษีสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และการจูงใจให้ผู้ประกอบการ ร่วมแก้ไขปัญหามลพิษอันเกี่ยวเนื่องมาจากการประกอบการ หากไม่ร่วมแก้ไข ควรถูกลงโทษตามหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pay Principle)

- เร่งผลักดันหน่อยงานให้มีการออกกฎหมายบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและคุณภาพน้ำ (Water Act) และการจัดการคุณภาพอากาศ (Clean Air Act) ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพประชาชน ซึ่งมาจากเมือง และมลพิษอากาศข้ามพรมแดน (Trans-boundary Air Pollution)

- จัดตั้ง ศาลพิเศษ “***ศาลสิ่งแวดล้อม***” เป็นหน่วยงานอิสระ หรือองค์การมหาชน เพื่อพิจารณาคดีว่าความผิดที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นการเฉพาะ เพราะเป็นผลดีที่จะให้มีศาลหรือผู้พิพากษาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

มาพิจารณาคดี เพื่อป้องปราม และปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อน และมีผลกระทบรุนแรงต่อประเทศ หรือมีผลกระทบต่อนานาประเทศ หรือความผิดต่อการละเมิดต่อข้อตกลงระหว่างประเทศ การจัดตั้งศาลพิเศษ (***ศาลสิ่งแวดล้อม***) จะเป็นกลไกใหม่เพื่อทำหน้าที่ขจัดปัญหา และความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ **มีข้อดี** คือ พิจารณาคดีความได้อย่างรวดเร็ว สะดวก และประหยัดมากกว่า โดยไม่จำเป็นต้องใช้ทนายความ หรือศาลจะตั้งทนายความที่เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ความช่วยเหลือ ทั้งนี้ศาลพิเศษ (ศาลสิ่งแวดล้อม) จะช่วยค้นหาความจริงโดยการพิสูจน์หลักฐานในทางคดี แทนระบบการไต่สวนที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน หรือการเพิ่มอำนาจดุลพินิจให้แก่ศาลพิเศษ (ศาลสิ่งแวดล้อม) ในการเลือกมาตรการลงโทษ และสั่งการฟื้นฟูสภาพธรรมชาติที่ได้รับความเสียหาย และจะเกิดกระบวนการบังคับคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพดังความสำเร็จของศาลพิเศษ (ศาลสิ่งแวดล้อม) มีให้เห็นแล้วในประเทศนิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย สวีเดน สหรัฐอเมริกา และเดนมาร์ก

- เชื่อมโยงระบบส่งเสริม และอนุรักษ์ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเข้ากับประมวลกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ให้มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน
- วางระบบติดตามตรวจสอบ และการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิผล
- กำหนดกลไกการพิจารณาข้อขัดแย้ง เพื่อร่นระยะเวลาในตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้น

- ให้มีกฎหมายกำหนดเขตคุ้มครองระบบนิเวศทางทะเล โดยกำหนด และมีข้อตกลงในทางปฏิบัติเพื่อคุ้มครองพืชกับสัตว์ และกำหนดพิกัดทางภูมิศาสตร์ให้ชัดเจน

- จัดทำนโยบายและพัฒนากฎหมายด้านการจัดการขยะอันตรายจากชุมชน รวมทั้งส่งเสริมและควบคุมให้มีการลดปริมาณขยะอันตรายจากชุมชน เช่น การใช้หลักการขายความรับผิดชอบของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) หลักการส่งเสริมการบริโภคและการผลิตอย่างยั่งยืน (Sustainable Consumption and Production: SCP) เป็นต้น เพื่อความปลอดภัยต่อสุขภาพและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ

- ผลักดันให้มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายให้ผู้ประกอบการภาคเอกชนออกแบบและผลิตผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการรับคืนซากผลิตภัณฑ์เพื่อนำไปใช้ประโยชน์และการการกำจัดอย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยให้มีกลไกสนับสนุนการจัดซื้อซากโดยทุนอุดหนุนจากเอกชนผู้ผลิต

➢ พัฒนาระบบการเฝ้าระวังด้านสิ่งแวดล้อม

สถานการณ์มลพิษด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย มีแนวโน้มที่เสื่อมโทรมลงอย่างต่อเนื่อง เพราะขาดจิตสำนึก และความรับผิดชอบร่วมกัน จึงมีมลพิษด้านสิ่งแวดล้อมสะสมอยู่เป็นเวลานาน และมีอัตราที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ การเสื่อมโทรมลงของคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทำให้เกิดภัยพิบัติบ่อยครั้ง และรุนแรงมากขึ้น จากการวิเคราะห์เบื้องต้นเห็นว่า การบริหารจัดการมลพิษด้านสิ่งแวดล้อมภาครัฐ และการเอาผิดกับผู้ก่อมลพิษไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

และขาดการบูรณาการในการบริหารจัดการ ขาดการเปิดเผยข้อมูลการปล่อยมลพิษด้านสิ่งแวดล้อมให้กับชุมชนท้องถิ่น จึงเป็นปัจจัยเร่งให้เกิดผลกระทบชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ ตัวอย่างเช่น เหตุการณ์ความเดือดร้อนของประชาชนในด้านเศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตจากปัญหามลพิษทางอากาศ หรือมลทางน้ำได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ภาครัฐที่เป็นหน่วยงานหลักไม่สามารถหาทางแก้ไขปัญหา และป้องกันวิกฤตปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ เนื่องจากการขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลการปลดปล่อยมลพิษด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างทันสถานการณ์ ทั้งนี้ภาครัฐจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ต้องอาศัยนโยบาย และมาตรการของภาครัฐที่ชัดเจน มีการบูรณาการ และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม รวมทั้งให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เฝ้าระวัง ติดตามตรวจสอบมลพิษด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น และต้องให้หน่วยงานผู้ก่อมลพิษด้านสิ่งแวดล้อมต้องเปิดเผยข้อมูลให้ชุมชนท้องถิ่น หรือสาธารณชนได้รับทราบอย่างทันสถานการณ์ ตลอดเวลา การพัฒนาระบบการเฝ้าระวัง และติดตามตรวจสอบด้านสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาดังนี้ พัฒนาองค์ความรู้ และระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือสิ่งแวดล้อม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการพยากรณ์และคาดการณ์ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อมในระดับประเทศ และระดับพื้นที่

- จัดทำยุทธศาสตร์รองรับพิบัติภัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระยะยาว เพื่อส่งเสริม และเร่งรัดการเตือนภัย รวมถึงการเตรียมความพร้อมในการรับมือความ

แปรปรวนในปัจจุบัน เพื่อให้เป็นฐานกับการรับมือความเปลี่ยนแปลงป้องกันภัยพิบัติภัยธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในระยะยาว

- สร้างกลไกส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลระดับชุมชนท้องถิ่น เพิ่มขีดความสามารถในระดับชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็ง พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและภัยพิบัติธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

- สร้างระบบการนำเสนอข้อมูลเตือนภัยสำหรับเชื่อมโยง/ถ่ายเทข้อมูลระหว่างที่ทำการส่วนภูมิภาค และส่วนกลางได้อย่างรวดเร็ว มั่นคง และมีประสิทธิภาพ โดยต้องมีส่วนที่สามารถนำเสนอข้อมูลสู่สาธารณชน (Public Information System) ในรูปแบบของการนำเสนอผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และช่องทางอื่นๆ ที่เหมาะสมในการติดตามสถานการณ์จริงได้ทันต่อเหตุการณ์

➢ พัฒนาระบบการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมต่อสุขภาพ

สืบเนื่องจากกระแสการปฏิรูประบบ การขับเคลื่อนต่าง ๆ ของประเทศไทยกำลังเป็นที่สนใจของประชาชน โดยเฉพาะการเรียกร้องจากภาคประชาสังคม ให้เร่งปฏิรูประบบการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA: Environmental Impact Assessment) และรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EHIA: Environmental & Health Impact Assessment) ให้ทันสมัย เพื่อลดความขัดแย้งทางสังคมจากโครงการพัฒนาต่าง ๆ และเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งนี้การพัฒนาโครงการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) จำนวน 35 ประเภท

และรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EHIA) จำนวน 11 ประเภท จะมีหลายโครงการพัฒนาที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการ (คชก.)/ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (กก.วล.) และได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการก่อสร้างได้ แต่ขัดแย้งกับความรู้สึกของภาคประชาสังคม หรือชุมชนท้องถิ่น ก่อให้เกิดความขัดแย้ง หรือผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมากมาย จากการรวบรวมข้อมูล ได้กรอบความเห็นร่วม ซึ่งเสนอเป็นแนวทางการแก้ไขดังนี้

- จัดตั้งหน่วยงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้เป็นหน่วยงานอิสระ เพื่อทำให้การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมีความเป็นอิสระ ตามหลักวิชาการ และเป็นเครื่องมือที่จะป้องกัน และแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

- จัดให้มีการประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment; SEA) เพื่อให้ครอบคลุมในระดับนโยบายโดยเป็นการประเมินเพิ่มขึ้นจากการทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA: Environmental Impact Assessment) และรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EHIA: Environmental & Health Impact Assessment)

- พัฒนาระบบการตรวจติดตาม (Monitoring) เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการที่ผ่านความเห็นชอบแล้ว ควรเร่งดำเนินการ และหากว่ามีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และชุมชน จะได้ยุติ หรือชะลอการดำเนินโครงการได้

- ควรเพิ่มรายละเอียดในประเด็น และมิติอื่นๆ ที่อาจส่งผลกระทบทางสุขภาพ ที่ชัดเจนไว้ในกระบวนการศึกษา และการประเมินรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ

สิ่งแวดล้อม (EIA: Environmental Impact Assessment) และรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EHIA: Environmental & Health Impact Assessment) เพื่อให้การศึกษามีความสอดคล้องกับเงื่อนไขผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้-เสีย หรือแนวทางการพัฒนาของประชาคมภายในพื้นที่ ป้องกันความขัดแย้ง หรือการต่อต้านที่อาจเกิดขึ้นตามมาในภายหลัง

- หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องจัดทำรายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และสุขภาพ ต้องกำหนดให้มีการเรียนรู้ร่วมกับภาคประชาสังคม และให้ข้อมูลข่าวสารให้ครอบคลุม เพื่อให้การศึกษามีความสอดคล้องกับเงื่อนไขผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้-เสีย หรือแนวทางการพัฒนาของประชาคมภายในพื้นที่ เพื่อป้องกันความขัดแย้ง หรือการต่อต้านที่อาจเกิดขึ้นตามมาในภายหลัง

- กระตุ้นการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA/EHIA) ของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติ (สผ.) และกำหนดเวลาที่ชัดเจน ให้มีขั้นตอนที่รวดเร็วขึ้นไม่ล่าช้า โดยเฉพาะโครงการของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ รัฐร่วมเอกชน เช่น โครงการรถไฟฟ้า ท่าเทียบเรือ สนามบิน เขื่อน และโรงไฟฟ้า เป็นต้น

- เร่งรัดมาตรการด้านกฎหมาย ที่กำหนดให้มีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ (Health impact assessment) ในโครงการขนาดใหญ่ทั้งของภาครัฐ และเอกชน ควบคู่กับการเร่งรัดมาตรการ เพื่อลดผลกระทบด้านสุขภาพที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มคนจน และผู้ด้อยโอกาส

- ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติทั้งระบบ และยกฐานะให้เป็น “สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม” เป็นหน่วยงานอิสระหรือองค์การมหาชน ที่มีกฎหมายรองรับ และต้องกำหนดให้ “หัวหน้าหน่วยงานสูงสุด” ต้องมาจากการเลือกตั้ง เพื่อให้สามารถดำเนินภารกิจตามหลักวิชาการได้อย่างเป็นอิสระ ไม่มีผลประโยชน์ หรืออิทธิพลใดๆ มาเกี่ยวข้อง เบี่ยงเบนการดำเนินงาน

- กำหนด และวางหลักเกณฑ์ให้หน่วยงานผู้ขอรับอนุญาต หรือหน่วยงานเจ้าของโครงการจะต้องมีการจัดทำ “รายงานการประเมินสิ่งแวดล้อมทางยุทธศาสตร์” (SEA: Strategic Environmental Assessment) เพิ่มขึ้นจากการทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA: Environmental Impact Assessment) และรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EHIA: Environmental & Health Impact Assessment) เพื่อศึกษา และจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวว่า พื้นที่ใดสามารถพัฒนาได้ หรือไม่ได้ ตามหลักการด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐศาสตร์ และวิศวกรรม ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง

- ปรับปรุงประเด็นการศึกษา เพื่อประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และสุขภาพ (EHIA) ให้ครอบคลุมมีรายละเอียดในประเด็น และมิติอื่นๆ ที่อาจส่งผลกระทบทางสุขภาพให้ชัดเจนไว้ในกระบวนการศึกษา กำหนดขนาด และประเภทโครงการที่ต้องมีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และสุขภาพใหม่ทั้งระบบ เพื่อให้สอดคล้อง และครอบคลุมระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้น

- ปรับปรุงกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานฯ โดยให้กลุ่มประชาสังคมเข้าร่วมอย่างแท้จริง โดยผ่านกระบวนการสร้าง และฝึกอบรม “กลุ่มอาสาสมัครนักวิจัยท้องถิ่น” เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจต่อการพัฒนาโครงการฯ อย่างแท้จริง และลดข้อขัดแย้งกันในพื้นที่โครงการ ระหว่าง กลุ่มที่เห็นด้วยกับการพัฒนาโครงการฯ กับกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย ซึ่งจะสร้างความแตกแยกในชุมชนท้องถิ่น

- กำหนดคุณสมบัติ และคัดกรองผู้เชี่ยวชาญฯ เพื่อมาทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานฯ (คชก.)

- กำกับ และตรวจสอบการทำงานของนิติบุคคลที่รับจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA/EHIA) ให้มีคุณภาพ โดยการจัดทำหลักเกณฑ์ตัวชี้วัดสำหรับความผิดในการลงโทษนิติบุคคลให้ชัดเจน เพื่อให้นิติบุคคลฯ ดังกล่าวรับทราบข้อกำหนดตั้งแต่เบื้องต้น

- จัดตั้งกองทุนพัฒนา และแก้ไขด้านสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดให้โครงการที่ต้องจัดทำรายงานฯ ต้องนำงบประมาณตามขนาดความรุนแรงของผลกระทบ ใส่ไว้ในกองทุนดังกล่าว เพื่อนำไปใช้ในการป้องกันแก้ไข และลดผลกระทบฯ หรือการเยียวยากลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาโครงการ

- กระจายอำนาจการติดตามตรวจสอบไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีความพร้อม และมีการเก็บภาษีจากโครงการพัฒนาที่ต้องจัดทำ EIA และ EHIA ให้กับท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณดำเนินงานที่เพียงพอ และจูงใจต่อการดำเนินงาน

- พัฒนาความรู้ และยุทธศาสตร์ด้านความตกลงพหุภาคีระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อการศึกษา พัฒนาองค์ความรู้ด้านความตกลงพหุภาคีระหว่างด้านสิ่งแวดล้อม(Multilateral Environmental Agreements: MEAs) และเพื่อติดตามสถานการณ์ วิเคราะห์แนวโน้มของการเจรจาในเวทีระหว่างประเทศ ด้านการค้า และด้านสิ่งแวดล้อมที่จะส่งผลกระทบต่อประเทศไทย

- การตรวจสอบด้านสิ่งแวดล้อมนี้ แบ่งเป็น 2 แบบ คือ แบบแรกเป็นการรวบรวมข้อมูล หรือที่เรียกว่า การทบทวนด้านสิ่งแวดล้อม หรือการตรวจสอบเรื่องสิ่งแวดล้อม และตรวจสอบสถานที่ ใช้ในกรณีที่ฝ่ายบริหารต้องการข้อมูล เพื่อการตัดสินใจ แบบที่สอง เป็นการตรวจสอบ เพื่อยืนยืนว่ามีการปฏิบัติตามข้อบังคับ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ เช่น การตรวจสอบว่าเป็นไปตามข้อกำหนด และการตรวจสอบแบบ due-diligence audits

- ปรับปรุงวิธีการประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อม ได้แก่

  - วิธีการประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยในการตัดสินใจการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

  - วิธีการประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยกำหนดมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ จูงใจให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิต และการบริโภค

  - วิธีการประเมินมูลค่าสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความเป็นธรรมในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร การคิดค่าชดเชย และค่าเยียวยาความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อม

  - รับรอง(ร่าง)แนวทางการปฏิรูปโครงสร้างและระบบการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการผลักดันให้

เกิดการปฏิรูปโครงสร้างและระบบการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ เพื่อผลักดันการปฏิรูปโครงสร้างและระบบการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และเป็นแนวทางในการปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

- นำแนวทางการปฏิรูปฯที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปสู่การปฏิบัติ โดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาสังคม โดยอาจผ่านช่องทางการดำเนินงานของแต่ละเครือข่าย/องค์กร

- พิจารณาจัดตั้ง “คณะอนุกรรมการปฏิรูปโครงสร้างและระบบการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ” โดยมีผู้แทนจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานนโยบายและแผนพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน เช่น สมัชชาองค์กรเอกชน ภาคเอกชน เช่น องค์กรธุรกิจเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สภาอุสาหกรรมแห่งประเทศไทย และภาคประชาชน ร่วมอยู่ในคณะอนุกรรมการฯ เพื่อนำแนวทางการปฏิรูปโครงสร้างและระบบการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพในข้างต้นไปดำเนินการเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิบัติ

- ขอให้รัฐบาลเร่งผลักดันให้มีการตรากฎหมายองค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (ตามมาตรา 67 วรรค สอง ของรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2550) อย่างเร่งด่วน เพื่อปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน

➢ บริหารจัดการด้านฟื้นฟูพื้นที่มลพิษ และพื้นที่ปนเปื้อนสารพิษ

- จัดตั้งกองทุนฟื้นฟู และเยียวยาสิ่งแวดล้อม เพื่อดูแล และเยียวยาพื้นที่และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการปนเปื้อนมลพิษ และสารพิษต่างๆ เป็นสิ่งที่จำเป็นลักษณะเดียวกับหน่วยงานจัดการฟื้นฟูพื้นที่มลพิษที่เรียกว่า ซุปเปอร์ฟันด์ (Superfund) ของสหรัฐอเมริกา สำหรับเงินทุนดังกล่าวจะเรียกเก็บจากผู้ประกอบกิจการในโรงงานต่างๆ ที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินงานในพื้นที่ ซึ่งจะเป็นไปตามหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluters Pay Principle) อย่างแท้จริง

- การบังคับใช้กติกาผังเมืองหรือโซนนิ่ง โดยพิจารณาถึงปัญหาการขยายตัวของที่อยู่อาศัย และการขยายตัวของอุสาหกรรมที่เข้าไปเบียดบังพื้นที่เพาะปลูก

- มาตรการทางกฎหมายควบคุมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดิน เพื่อควบคุมการใช้ที่ดินให้เหมาะสม

- มาตรการทางเทคโนโลยีป้องกัน แก้ไขปัญหามลพิษทางดินโดยการควบคุมการกำจัดของเสีย และแหล่งกำเนิดต่างๆ ตลอดจนควบคุมการใช้สารเคมีให้เหมาะสม และควรต้องมีการสำรวจ ตรวจสอบ และเฝ้าระวังคุณภาพดินโดยสม่ำเสมอ

- มาตรการทางการศึกษาโดยให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกัน และแก้ไขมลพิษดิน

- คัดเลือกเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการบำบัดฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนเฉพาะดิน หรือมีการปนเปื้อนไปถึงชั้นน้ำใต้ดินที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีปัจจัยหลายอย่างที่ต้องนำมาพิจารณา

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเภท ชนิด ความเข้มข้นของสารปนเปื้อน รัศมีการแพร่กระจายในชั้นดิน (Plume) และคุณลักษณะของชั้นดิน เป็นต้น

➢ ส่งเสริมการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ

- ปลูกจิตสำนึกให้เกิดความหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ทุกคนในท้องถิ่นมีความรู้สึกเป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันทำให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรแบบยั่งยืน บนพื้นฐานแนวคิดเรื่อง สิทธิร่วม (Collective Rights) ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
- ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมและเสนอความคิดเห็นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชนโดยยึดหลักว่าทรัพยากรทางธรรมชาติไม่ควรเป็นเรื่องของคนใดคนหนึ่งหากแต่ควรเป็นเรื่องของทุกคนและทุกภาคส่วน
- กระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิชุมชนในเรื่องเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้สามารถเป็นแหล่งผลิตอาหารอย่างยั่งยืน และเพื่อให้เกิดความสมดุลหลากหลายทางชีวภาพ
- เปิดช่องทางประชาชนสามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขเนื้อหามาตรการด้านการควบคุมทรัพยากรที่ดินให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่แท้จริง ร่วมกับส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนสามารถยื่นคำร้องขอรับสิทธิในการจัดการที่ดินและทรัพยากร รวมทั้งสนับสนุนกระบวนการจัดทำโฉนดชุมชนด้วยการให้ชุมชน ท้องถิ่น และรัฐมีส่วนร่วม

ดำเนินการจัดทำแนวเขตโดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS)

- ส่งเสริมโครงการป่าชุมชนโดยให้รัฐมีอำนาจบริหารจัดการป่าในลักษณะประสานนโยบายและแผนและรับรองสิทธิชุมชน รวมทั้งมอบอำนาจให้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการป่าในรูปแบบที่หลากหลายสอดคล้องกับระบบนิเวศและความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ

คณะรักษาความสงบแห่งชาติ